

"Laiks" 1997. g. 13. sept.

Jubilejas dāvana

Indra Gubiņa "Kā es tevi mīlēju". Romāns. Apgāds "Mežābele", Itakā, ASV, 1997. g.; 186 lp.

Rakstniecei Indrai Gubiņai šogad apaļu mūža gadu jubileja. Šādās reizēs parasts apdāvināt gavīlnieku, taču šoreiz jubilarē pamanījusies ar nesen klajā laisto romānu pasniegt jauku velti saviem lasītājiem.

Kādā intervijā pirms desmit gadiem autore atzinās, ka savu literāro tēlu piedzīvojumu aprakstos iestrādā arī pašas pārdzīvojumus. Kritiķe Nora Valtere Gubiņu pat izcēlusi kā iejutīgāko un spilgtāko mūsdienu sievietes pārdzīvojumu un problēmu izpratēju un attēlotāju. Vairāku viņas pēdējo gadu romānu varones ir latviešu sievietes pensijas gados, kas dzīvo Kanadā un risina samezģlojumus savā dzīvē, kādus rada vientulība un nesekmīgi tuvības meklējumi ar pretējo dzimumu. Jaunajā romānā lasītāju toties sagaida pārsteigums – tā galvenā persona ir vīrietis, un liela daļa attēloto notikumu atainoti no viņa redzesviedokļa.

Kā tūdaļ noprotams no virsraksta, tas ir mīlestības romāns. Kas ir patiesa mīlestība? Kas mīl stiprāk, sieviete vai vīrietis? Romānā dažādi mīlestības jautājumi, ieskaitot arī laulības pārkāpšanu, apspēlēti no vairākām pusēm. Spilgti parādīta arī "medaļas" otra puse, un viens no romāna galvenajiem mērķiem ir atšķetināt Gotlība pretrunīgo jūtu mudžekli, kurā cilpu cilpām savijušies mīlestība un naidis. Vai un kā Gotlībam izdodas no šīm cilpām atbrīvoties un atrast izlīdzinājumu? Tas jāatklāj katram lasītājam pašam.

Tāpat kā citkārt, autore stāstījumu iesāk ar zīmīgu epizodu, modinot lasītāja interesi par turpmāko. Šajā romānā tās ir 67 gadus vecā Gotlība pirmās sievas Vairas bēres, uz kurām aizbraukt mudinājusi viņa tagadējā sieva Ieva. Kādreiz mīlētās un nīstās Vairas bēres ir katalizators, kas Gotlībam atgādina gan brālīša, gān dēliņa nāvi, vienlaikus uzvandot arī pārdomas par bijušo un liekot meklēt jaunu nostādni gan pret pagātņi, gan arī nākotņi. Atskats pagātnē sniedzas līdz Vairas un Gotlība ģimnazistu gaitām bēgļu nometnes skolā Libekā, Vācijā, kam seko izceļošana uz trimdas mītnes zemi Kanadā un turpmākā dzīve – studijas, šķiršanās no Vairas, iepazīšanās ar Ievu un attiecības ar Ievu pēc Vairas nāves. Vairāki posmi šajā vēstījumā skatīti arī no Vairas viedokļa.

Kāds tad ir Gubiņas varbūt pirmoreiz tik reljefi izceltais vīriešu kārtas protagonistis Gotlībs? Autore ne šajā, ne citos darbos nekad neko tukši ne-

apgalvo un neuzspiež lasītājiem savu vērtējumu. Viņa tikai izmanīgi attēlo, apraksta un atklāj, un katrs lasītājs var pats izdarīt secinājumu. Jāatzīstas, ka šī raksta autorei Gotlībs šķita diezgan nesimpatiska persona – idzīgs, rūcīgs, viegli aizvainojams, greizsirdīgs, paštaisns un savtīgs. Viņš pabeidz mākslas akadēmiju un kļūst par viduvēju gleznotāju, kas arī turpmāk dzīvo uz Vairas rēķina. Vairai no savas ieceres par matemātikas studijām nākas atteikties. Dēliņa tragiskajā nāvē Gotlībs vaino Vairu, ignorējot patiesos apstākļus un nekādi nepalīdzot Vairai, bērnīņa mātei, pārvarēt bēdu ārkārtīgo smāgumu. Viņš krāpjas gan sievu, gan arī Ievu, neatklādams pēdējai, ka ir vēl precējies. Viņš ir gatavs atkal ieslīgt stipri paputējušajā laulības sadzīvē ar Vairu, nenieka nebēdādams par maldinātās Ievas patiesajām mīlestības jūtām. Var pat rasties aizdomas, ka Gotlību beidzot saiet kopā ar Ievu iedrošina apstākļi, ka Ieva no krusttēva manto mājiņu un zemi uz laukiem. Kas gan liek par Gotlību daudz jaunākajai Ievai viņu mīlēt, neko neprasot un visu piedodot? Vai tādai jābūt patiesai mīlestībai? Šo rindiņu rakstītājam drīzāk vedas attaisnot Vairu, ieskaitot pat Gotlība pādzīšanu no abu dzīvokļa un šokējošo izrīcību pēc tam, ko Gotlībs viņai nevar piedot. Katrā ziņā romāns piedāvā bagātīgu vielu pārdomām un debatēm. Intrigē arī, kādēļ autore savu varoni nosaukusi vāciskā kristāmvārdā.

Romānā līdzdarbojas samērā plašs personāžs – Vairas un Gotlība ģimnazijas laiku simpatijas, Kanadas pazīnas Puriņi, kanādietis Džordžs un īrs Derijs. Zīmīgs epizods risinās Irijā, ko Vaira apciemo kopā ar Puriņiem. Kā jau ierasts sagaidīt no autore, viņas latviešu valoda rit gludi un skaidri, un viņai patīk darbību vietumis piebremzēt ar tiksmīgu pakavēšanos pie mazāk nozīmīgiem sīkumiem. Nevar diemžēl nepieminēt pārsteidzoši lielo iespiedumklūdu skaitu. Grāmatas vāka metu veidojusi Maija Hinkle. Datorsalikumu un teksta iekārtojumu veicis Arnis Gubiņš. Pēdējā lapā un uz aizmugures vāka ievietota isa autore biogrāfija ar darbu un literāro apbalvojumu sarakstu. Gubiņas jauno romānu var iegādāties grāmatu galdos vai pasūtīt tieši no apgāda, rakstot Maijai Hinklei, 117 Northview Road, Ithaca, NY 14850, USA.

BIRUTA SŪRMANE